

ŠLECHTITELSKÝ PROGRAM
A
ŘÁD PLEMENNÉ KNIHY
STAROKLADRUBSKÉHO KONĚ

1 STAROKLADRUBSKÝ KŮŇ

Informace o plemeni starokladrubský kůň

Starokladrubský kůň je jediné původní české plemeno koní v typu galakariosiera, s využitím k ceremoniální a reprezentativní službě především jako kůň kočárový, soutěžím spřežení, klasické drezuře a rekreačnímu ježdění. Plemeno bylo na podkladu krve starošpanělských a staroitalských koní po staletí utvářeno v prostředí císařského dvorního hřebčína v Kladrubech nad Labem (zal. 1579). Plemeno starokladrubský kůň je zařazeno do Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství a jeho chov je podporován MZe ČR.

Národní hřebčín Kladruhy nad Labem je uznaným chovatelským sdružením, které hájí zájmy plemene starokladrubský kůň a je uznané Ministerstvem zemědělství podle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „plemenářský zákon“).

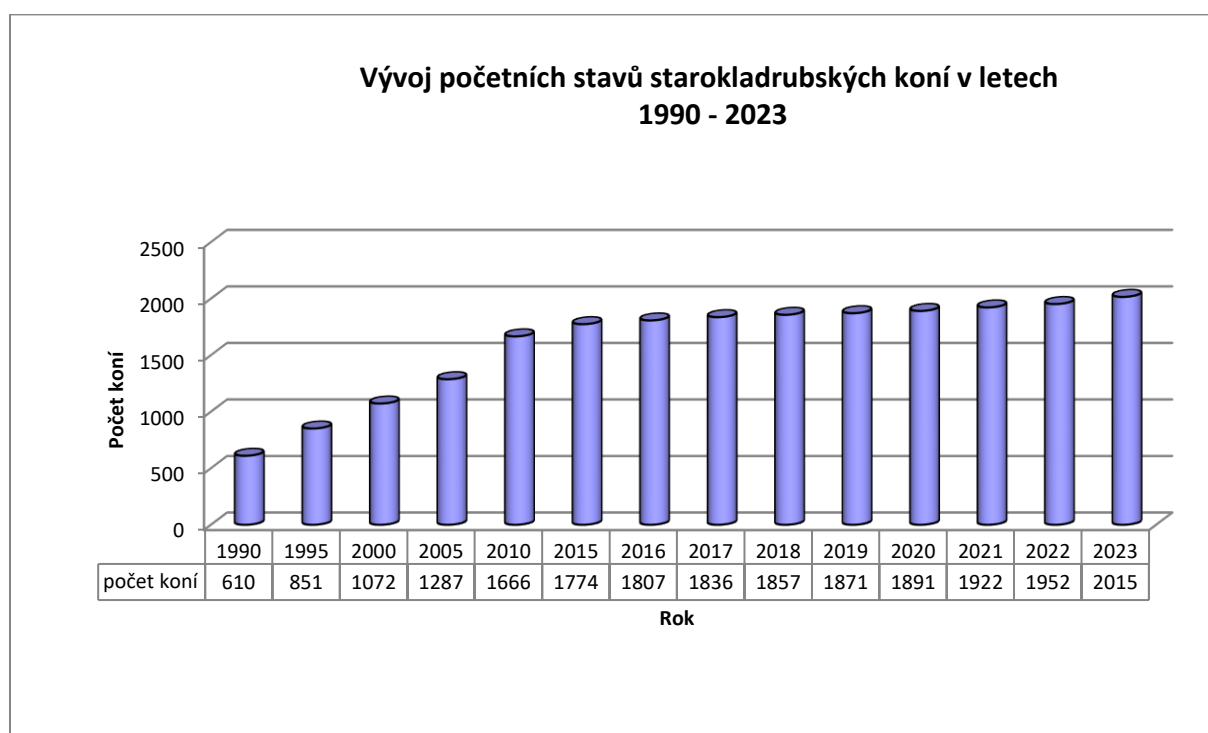
Plemenná kniha starokladrubského koně je jedinou plemennou knihou, která je pro toto plemeno vedena, jsou v ní registrováni starokladrubští koně chovaní v ČR i v zahraničí, je proto plemennou knihou původu plemene starokladrubský kůň.

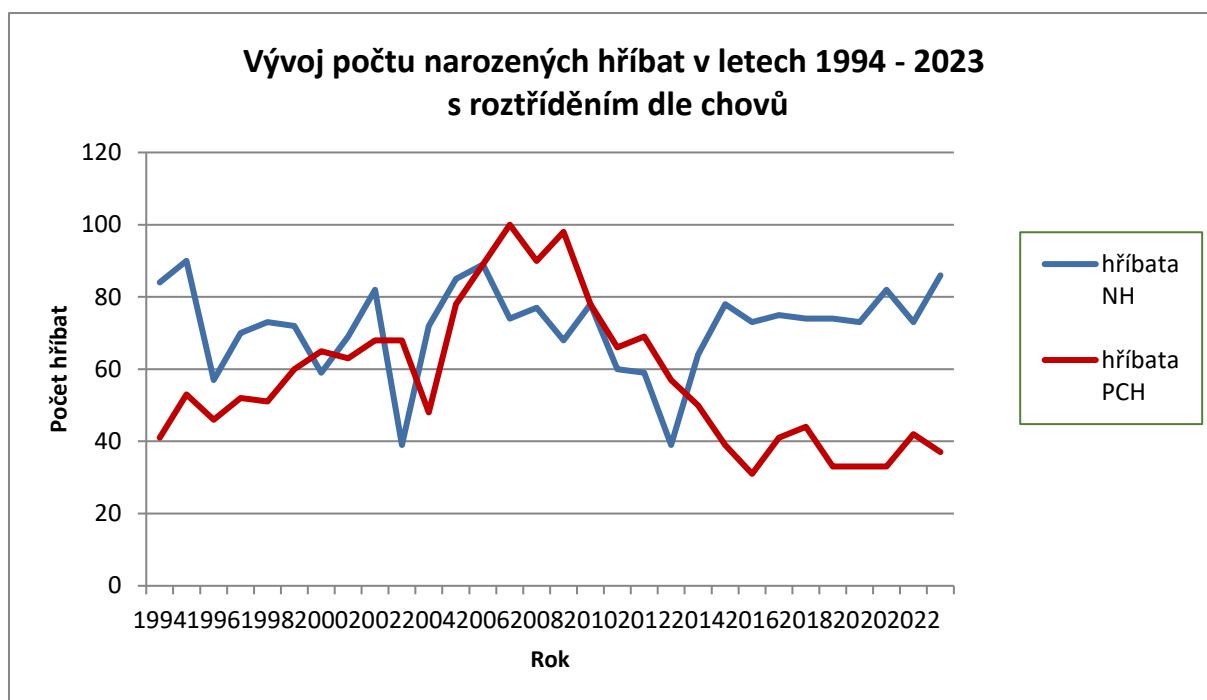
Zeměpisná oblast, ve které bude šlechtitelský program realizován

Oblast, v níž se uplatňuje šlechtitelský program starokladrubského koně zahrnuje především celé území České republiky, popřípadě území států, kde jsou starokladrubští koně také chováni (aktuálně Slovenská republika, Polská republika).

Velikost chovné populace

Pro plemeno starokladrubský kůň je rozhodující velikost populace na území ČR, ta v posledních letech stále mírně narůstá. K 31.12.2023 bylo v plemenné knize starokladrubského koně evidováno **2015** starokladrubských koní, z tohoto počtu bylo 52 plemenných hřebců (26 běloušů, 26 vraníků) a 553 chovných klisen (277 bělek, 276 vranek).

Vzhledem k dlouhodobému trendu není předpoklad, že by počet starokladrubských koní v příštích letech výrazně vzrostl. Cílem je udržet pozvolný nárůst populace při uplatnění šlechtitelského programu, které vede k zisku kvalitnějších jedinců z pohledu typu, exteriéru, při zachování optimální výkonnosti a dobrého zdraví.

Činnost UCHS NHK je svou podstatou zaměřena na kontinuální chov starokladrubských koní a dlouhodobě garantuje produkci vyváženého počtu kvalitních jedinců, dále se uplatňujících v chovu.

Privátní chov je soustředěn do několika tradičních větších chovů a zároveň rozptýlen mezi majitele s jednotlivými chovnými klisnami. Celkově je chovatelská aktivita PCH značně proměnlivá. Zatímco větší chovy produkují hříbata každoročně, majitelé, mající 1-2 klisny, zapouštějí velmi nepravidelně. Privátní chov reaguje na celkovou ekonomickou situaci, resp. situaci na trhu s koňmi. Kontinuita chovatelské práce v tradičních chovech bývá nejčastěji dotčena ekonomickou situací subjektu, vlastnickými a rodinnými vztahy.

Aktivita privátních majitelů starokladrubských koní evidovaných jako genetický zdroj, je dlouhodobě podporována MZe ČR v rámci Národního programu.

Charakteristické znaky a vlastnosti starokladrubského koně – plemenný standard

Typ

Starokladrubský kůň je mohutný kočárový kůň středně velkého až velkého obdélníkového rámce s korektní stavbou těla, harmonickými proporcemi a typickou klabonosou hlavou s výrazným velkým tmavým okem. Vyznačuje se pravidelnými kadencovanými chody s typickou vysokou akcí hrudních končetin v klusu.

Standardy hmotnosti a tělesných měr ve věku 4 let (růstové pásmo od -1 do +2, viz příloha č.1)

Pohlaví	Vlastnost (znak)	Minimum	Průměr	Maximum
Hřebci	Kohoutková výška pásková (cm)	172	176	185
	Kohoutková výška hůlková (cm)	162	165	174
	Obvod hrudi (cm)	190	195	205
	Obvod holeně (cm)	21,5	22,5	24,0
	Hmotnost (kg)	560	600	680
Klisny	Kohoutková výška pásková (cm)	169	174	181
	Kohoutková výška hůlková (cm)	159	164	171
	Obvod hrudi (cm)	190	197	207
	Obvod holeně (cm)	20,5	21,5	23,0
	Hmotnost (kg)	550	590	670

Znaky exteriéru

Hlava - suchá s jasně zřetelnými konturami krajín, s typickým klabonosem, s výrazným velkým tmavým okem

Krk – vysoko nasazený, přiměřeně dlouhý, klenutý a dobře osvalený

Kohoutek – méně znatelný, dobře utvářený

Hřbet - středně dlouhý s dobrou vazbou beder

Hrudník – středně hluboký i široký se zaúhlením lopatky, které umožňuje typickou vysokou akci, středotrupí je oválné s dobře klenutými žebry

Zád – středně široká, zezadu oválná, event. mírně střežovitá, dobře osvalená

Končetiny – korektní, přiměřeně kostnaté s výraznými suchými klouby, se středně dlouhou holení, někdy se strmějšími spenkami a pravidelnými, velkými a pevnými kopyty

Mechanika pohybu

Chody jsou pravidelné, kadencované s typickou vysokou akcí hrudních končetin v klusu. Prostornost chodů v klusu není na úkor typické akce starokladrubského plemene.

Užitkové vlastnosti

Plemeno se vyznačuje pozdním dospíváním, dlouhověkostí, dobrou plodností, pevnou konstitucí, adaptabilitou pro různá prostředí a dobrou krmitelností.

Psychické vlastnosti

Koně jsou živého temperamentu, vyrovnaného charakteru, snadno ovladatelní, učenliví, pracovití a dobře spolupracující s lidmi.

Výskyt vad a zdravotních problémů

Exteriérové vady jsou zaznamenávány do listu lineárního popisu.

Vady a zdravotní problémy, zejména dědičně podmíněné, jsou zaznamenávány v zápisech ze třídění, v elektronické podobě jsou vedeny v „kartě“ starokladrubského koně v rámci databáze ÚEK.

Záznamy o vadách jsou ukládány zároveň s číselnými kódy, aby je bylo možno využít pro hodnocení plemenných koní, resp. hřebců dle potomstva a také vyhodnocovat rizika pro celou populaci.

Nejčastěji se jedná o: nedostatečný typ, vady exteriéru (podrobně v lineárním popisu), vady fundamentu, špatný (zlý) charakter, KVH mimo standard, klkání, zdravotní důvody (obecně).

Zdravotní problémy, pro které je vedena samostatná informace vzhledem k zvýšenému riziku v rámci celé populace, jsou následující: reprodukční obtíže a neplodnost, IBH (alergický ekzém), ERU (měsíční slepota), hemiplegie.

Doporučením pro majitele koně je diagnózu IBH (alergický ekzém), ERU (měsíční slepota), hemiplegie zaznamenat do karty starokladrubského koně, která je součástí průkazu koně, s informací, že kůň není vhodný k chovu.

2 INFORMACE O PLEMENNÉ KNIZE PŮVODU

Plemenná kniha původu

Uznané chovatelské sdružení Národní hřebčín Kladruby nad Labem vede plemennou knihu původu starokladrubského koně, ta je jediná a pouze v ní je možné evidovat jedince plemene starokladrubský kůň. Tato plemenná kniha je označována jako Plemenná kniha původu.

Do PK starokladrubských hřebců a klisen byli zapisováni v první etapě (do 31.12.1995) hromadně všichni hřebci a klisny starokladrubského plemene, které majitelé přihlásili. Tímto aktem byli koně zapsáni do PK starokladrubského koně do data 31.12.1995 deklarováni jako koně starokladrubští.

Toto ustanovení platí i pro hřebce arabské, lipické, orlovského klusáka, fríské, pura raza española (dříve andaluské), lusitano a hřebce ostatních plemen, kteří byli použiti do 31.12.1995 k plemenitbě v populaci starokladrubských koní, včetně jejich samčího a samičího potomstva.

Plemenná kniha původu byla uzavřena k 1.1.1996. Od tohoto data se mohou šlechtitelského programu účastnit pouze koně zapsaní v plemenné knize, přilítí cizí krve není přípustné.

Historie plemenné knihy původu

Historie původu starokladrubských koní sahá do poloviny 16. století, významným milníkem je rok 1579, kdy byl chov koní v Kladrubech nad Labem povýšen na Císařský dvorní hřebčín. Řízená plemenitba směřovala ke šlechtění a produkci galakarosiera pro ceremoniální zápřež. Písemné záznamy byly zničeny při požáru hřebčína v roce 1757. V následném období bylo chovné stádo drženo v dalších hřebčínech rakousko-uherské monarchie, zejména v Kopčanech, v posledních dekadách 18. století se chovné stádo postupně navracelo do hřebčína. Z období konce 18. století už máme dochované plemenné knihy (dnes jsou uloženy v Státním oblastním archivu v Zámrsku), které dokládají vznik a původ dnes existujících otcovských kmenů (resp. linií) a mateřských rodin.

Kmeny starokladrubského koně

Čistokrevné klasické kmeny (vyznačeny tučně) s uvedením roku narození zakladatele

FAVORY (1779)

GENERALE (1787)

GENERALISSIMUS (1797)

SACRAMOSO (1800)

NAPOLEONE (1845) * kmen zanikl v roce 1922

SOLO (Sacramoso XXXI – 1927)

GENERALE-GENERALISSIMUS (Gss XXIII – 1938)

FAVORY-GENERALISSIMUS (Gss XXIX – 1965)

Přehled zakladatelů čistokrevných klasických kmenů starokladrubských koní

jméno hřebce	barva	rok narození	plemeno	původ
Favory	plavák	1779	starokladrubské	Čechy (Kladruby n. L.)
Generale	bělouš	1787	starokladrubské	Slovensko (Kopčany)
Generalissimus	bělouš	1797	starokladrubské	Slovensko (Kopčany)
Sacramoso	vraník	1800	starokladrubské	Morava (Kroměříž)
Napoleone	vraník	1845	italskošpanělské	Itálie (Řím)
Solo	vraník	1927	starokladrubské	Čechy (Kladruby n. L.)

Čistokrevné neklasické kmeny s uvedením roku narození zakladatele

SIGLAVI PAKRA (1946)

ROMKE (1966)

RUDOLFO (1968)

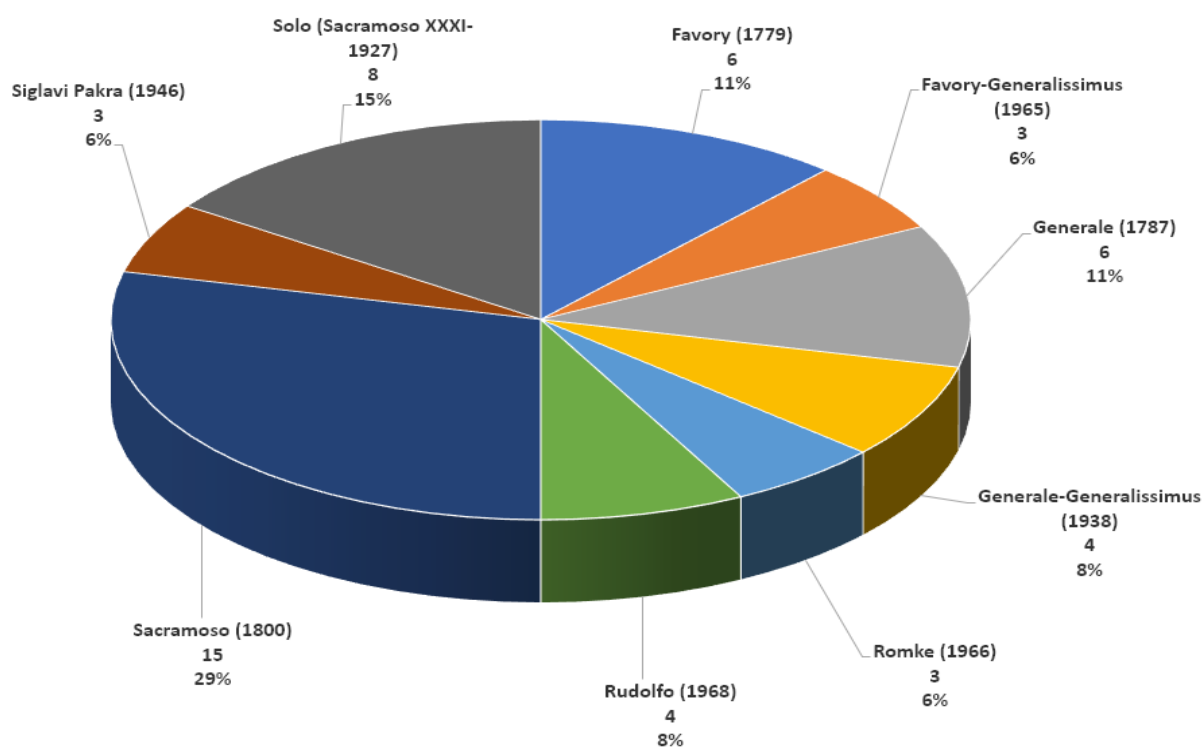
Přehled zakladatelů čistokrevných neklasických kmenů starokladrubských koní

jméno hřebce	barva	rok narození	plemeno	původ
Siglavi Pakra	vraník	1946	lipické	Chorvatsko (Dakovo)
Romke	vraník	1966	fríské	Nizozemsko
Rudolfo	bělouš	1968	lusitano	Portugalsko

Současná populace je rozdělena na 5 čistokrevných klasických kmenů a 3 čistokrevné neklasické kmeny, z nichž jsou GENERALE, FAVORY a RUDOLFO bělouši, SOLO, SIGLAVI PAKRA a ROMKE vraníci a GENERALISSIMUS a SACRAMOSO se vyskytují v obou barevných variantách (bělouši i vraníci). Čistokrevný klasický kmen NAPOLEONE zanikl v r.1922.

Původ starokladrubského koně je možno vysledovat zpět k 8 zakladatelkám čistokrevných klasických rodin a 7 zakladatelkám čistokrevných neklasických rodin, jejichž přehled je níže uveden.

Přehled zastoupení kmenů v současné populaci plemenných hřebců v ČR k 31.12.2023

Rodiny starokladrubského koně

Čistokrevné klasické rodiny (vyznačeny tučně) s uvedením roku narození zakladatelky

Africa-Maestosa (1740)

Almerina (1769)

Almerina-Albona

Almerina-Aluta

Almerina-Campanella

Almerina-Egloga

Almerina-Formosa

Almerina-Maja

Cariera (1894)

Deflorata-Plutona (1767)

Madar VI-Káča (1782)

Ragusa (1888)

Ragusa-Raguza

Rava-Maga (1755)

Rava-Ravana

Sardinia-Magura (1770)

Sardinia-Neapolitana

Sardinia-Septimia

Přehled zakladatelek čistokrevných klasických rodin starokladrubských koní

jméno klisny	barva	rok narození	plemeno	původ
Africa	bělka	1740	starokladrubské	Kladruby n. L.
Rava	bělka	1755	starokladrubské	Kladruby n. L.
Deflorata	bělka	1767	dánskošpanělské	Frederiksborg (Dánsko)
Almerina	vranka	1769	starokladrubské	Kladruby n. L.
Sardinia	bělka	1776	lipické	Lipica (Slovinsko)
Madar VI	bělka	1782	lipické	Mezőhegyes (Maďarsko)
Ragusa	vranka	1888	starokladrubské	Kladruby n. L.
Cariera	hnědka	1894	teplokrevné	Kladruby n. L.

Čistokrevné neklasické rodiny s uvedením roku narození zakladatelky

Xandra (1938)

Narcis (1939)

Bárta (1953)

Favora (1963)

Dana (1969)

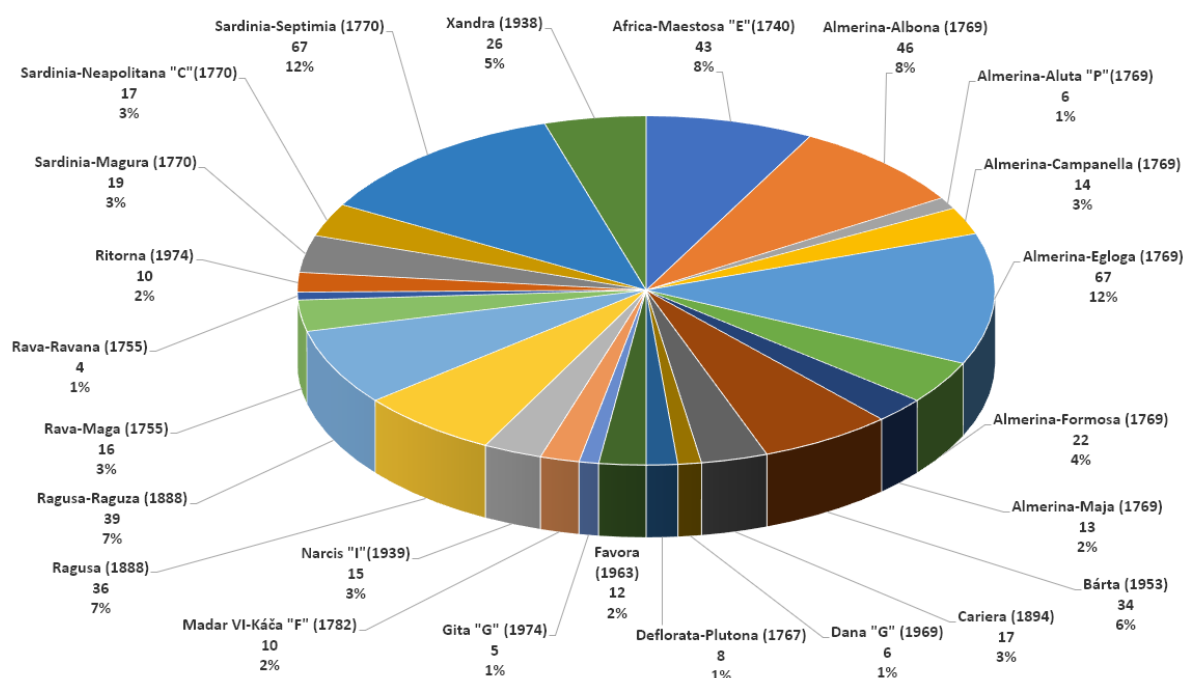
Ritorna (1974)

Gita (1974)

Přehled zakladatelek čistokrevných neklasických rodin starokladrubských koní

jméno klisny	barva	rok narození	plemeno	původ
67 Xandra	bělka	1938	teplokrevné	neznámý původ
15 Narcis(I)	vranka	1939	starokladrubské	zemský chov Chrást u Chrudimi
154 Bárta	vranka	1953	orlovský klusák	Chrenovojský hřebčín (Rusko)
Favora Č3912	bělka	1963	starokladrubské	zemský chov
Dana (G) Č3934	bělka	1969	starokladrubské	zemský chov Lány
292 Ritorna	vranka	1974	teplokrevné	Slatiňany
Gita (G) Č399	bělka	1974	teplokrevné	zemský chov Český Brod

Přehled zastoupení rodin a podrodin v současné populaci plemenných klisen v ČR k 31.12.2023

3 REALIZACE ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU

Šlechtitelského programu se mohou účastnit pouze čistokrevná plemenná zvířata plemene starokladrubský kůň zapsaná v plemenné knize starokladrubského koně

Při tvorbě přípařovacího plánu je z hlediska příbuzenské plemenitby vhodné přihlédnout alespoň ke třem generacím předků rodičovského páru. Za tímto účelem je pro koně evidované jako genetický zdroj sestavován alternativní přípařovací plán, který vylučuje rodičovské kombinace kde výsledné fx potomka by překročilo hranici 6,25. Alternativní přípařovací plán je dostupný na webu hřebčína, je podkladem pro individuální poradenství privátním chovatelům.

Na stránkách NHK www.nhkladruby.cz je každoročně zveřejňován seznam plemenných hřebců. Privátní chovatelé jsou tak informováni o dostupnosti hřebců v daném roce v přirozené plemenitbě, formou inseminace čerstvým spermatem, popřípadě formou zmražených inseminačních dávek.

Zápis čistokrevných plemenných zvířat do plemenitby probíhá obvykle v rámci výkonnostních zkoušek (viz VZ), ty jsou organizovány každoročně, zpravidla v jednom termínu pro hřebce, ve dvou termínech pro klisny. Reprodukčně aktivní klisny, které k VZ nenastupují, jsou do plemenitby zapisovány v rámci podzimní registrace starokladrubských hříbat, event. v individuálním termínu.

4 SYSTÉM IDENTIFIKACE ZVÍŘAT PLEMENE STAROKLADRUBSKÝ KŮŇ

Registrace hříběte v plemenné knize

Registraci narozeného hříběte zajistí UCHS NHK na základě obdržení hlášenky o narození hříběte (modrý připouštěcí lístek), kterou majitel hříběte zasílá PK STKL do 21 dnů od porodu. Majitel zašle řádně vyplněnou hlášku i v případě úhynu hříběte, zmetání nebo jalovosti klisny.

Registrace cca 2 – 8 měsíců starého hříběte pod matkou probíhá v předem určeném termínu v období září – říjen. Hříbě musí být zapsáno v souladu s platnou legislativou a musí být vystaven identifikační doklad (průkaz koně) a zootechnické osvědčení před opuštěním hospodářství, ve kterém se narodilo, nejpozději však do 12 měsíců stáří.

U hříběte je proveden slovní a grafický popis, hodnocen je typ a exteriér, hříbě je označeno výžehy a elektronickým identifikátorem (čip).

Majitel hříběte je povinen při registraci hříběte předložit žádost o vystavení průkazu koně (zelený připouštěcí lístek), ten slouží také jako potvrzení o zapuštění. Popis a označení hříběte provádí osoby pověřené UCHS NHK.

Majitel každého hříběte je povinen nejpozději při registraci hříběte předložit protokol DNA stanovení genotypu, u hříběte po inseminaci a embryotransferu musí být navíc předložen protokol ověření původu formou testu DNA.

U hříběte narozeného po embryotransferu, musí být tato skutečnost zaznamenána na připouštěcím lístku.

Technika klonování a genetické modifikace není v plemenitbě STKL koní povolena.

Stanovení genotypu hříběte, ověření původu metodou DNA, označení koně výžehem a elektronickým identifikátorem

Od každého hříběte je poskytnut vzorek DNA – cibulky koňských žíní ke stanovení genotypu. Viz odstavec níže – genotypizace starokladrubských koní.

Každé hříbě narozené po inseminaci a embryotransferu musí mít ověřený původ formou testu DNA.

Odběr vzorku DNA a jeho odeslání do imunogenetické laboratoře zajišťuje majitel hříběte na své náklady. Protokol o stanovení genotypu hříběte, resp. protokol ověření původu u hříbat narozených po inseminaci a embryotransferu, je předložen při registraci hříběte.

Každé registrované hříbě je označeno výžehem (zajišťuje NHK viz Řád výžehů).

Každé registrované hříbě je označeno elektronickým identifikátorem. Aplikaci čipu na levou stranu šíje/krku zajišťuje UCHS NHK.

Výjimečně, podá-li majitel žádost a ta je Radou PK odsouhlasena, je hříbě vyskytující se v zahraničí možné označit pouze elektronickým identifikátorem aplikovaným kompetentní osobou v místě. V takovém případě musí navíc majitel hříběte poukázat fotografie hříběte takové kvality, aby bylo možné provést grafický popis a základní zhodnocení typu a exteriéru.

Genotypizace starokladrubských koní

*Genotyp starokladrubských koní bude stanovován dosud využívanou metodou **STR** (DNA mikrosatelity) a současně celosvětově rychle se rozvíjející metodou **SNP** (genetické čipy), a to z následujících důvodů. Stanovení genotypu metodou mikrosatelitních markerů (STR) bude nadále, než bude možné plně přejít na genotypizaci SNP, užíváno k ověření původu jedince, neboť bude docházet ke srovnávání s doposud stejnou metodou získanými genotypy (vzorky DNA) rodičů. Pro molekulárně-genetickou analýzu populace starokladrubského koně jsou však tyto údaje obtížně využitelné, především pro neúplnost informací, možné nepřesnosti při identifikaci jedince, nedostupnost v elektronické podobě.*

Zároveň bude genotyp stanovován metodou genetických čipů (SNP), ta umožňuje velmi husté popsání chromozomů a je využívána ke stanovení dílčích vztahů k měřeným fenotypovým údajům a stanovení genomické příbuznosti a genomické plemenné hodnoty. V rámci čipů jsou stanoveny lokusy, které jsou používány také pro ověřování rodičovství. Cílem je přesnější stanovování příbuznosti a využití genetické proměnlivosti způsobené náhodným mendelistickým výběrem.

Genotypy SNP budou uloženy k použití po celosvětovém přechodu metod DNA testace koní na SNP technologii. SNP genotyp je majetkem zadavatele testu, po plošném přechodu na SNP technologie může být použit nejen pro ověření rodičovství, ale také pro stanovení statusu genů s vazbou na zdraví, užitkovost, výkonnost, zbarvení atd.

V praxi bude u všech nově testovaných starokladrubských koní proveden test na STR (DNA mikrosatelity) a současně i test na SNP. Zákazník tak získá v jednom kroku dvě spolehlivé genetické identifikace.

Pro obě metody bude DNA izolována z cibulek koňských žíní. Majitel koně odesílá vzorek DNA do genetické laboratoře, která provádí analýzu metodou STR a SNP v dostatečném časovém předstihu tak, aby mohl u registrace hříběte výsledný protokol předložit. Majitel každého starokladrubského koně žádá o stanovení genotypu, majitel hříběte narozeného po inseminaci a embryotransferu žádá navíc i o ověření původu.

Laboratoř, která zajišťuje sběr vzorků starokladrubských koní a jejich vyhodnocování:

ČMSCH a.s.

Laboratoř iGENETIKY

Benešovská 123

252 09 Hradištko

Tel.: 257 896 329

Řád výžehů

Starokladrubští koně jsou výžehy žhavými železy označováni na základě historické tradice systémem kmenových a rodových výžehů (viz příloha č.2).

Umístění výžehů – v sedlové poloze 4 prsty za zadním okrajem lopatky.

Levé sedlo - kmenový výžeh otce, pod ním rodový výžeh matky

Pravé sedlo - pořadové číslo hříběte po otci

Levé stehno nebo levá žuchva - vlastnický výžeh chovatele, u kterého se hříbě narodilo

Levá strana krku – základní číslo klisny zařazené do chovného stáda NHK

Označení koně vlastnickým výžehem a označení chovné klisny základním číslem je možné, ale není povinné.

Systém evidence zvířat – identifikační číslo koně – životní číslo UELN

Každý kůň obdrží při zaevidování do systému Ústřední evidence koní ČR patnáctimístné identifikační „životní“ číslo – UELN.

Příklad: 203 006 4475XXX09

203 – kód země (Česká republika)

006 – číslo organizace, která provádí registraci (NHK)

4475XXX09 – registrační číslo, které se dále dělí na:

44 – kód plemene starokladrubský kůň

75 – číslo registrační knihy koní

XXX – pořadové číslo koně v registrační knize

02 – poslední dvojčíslí roku narození

UELN je jedinečným identifikačním číslem koně a v průběhu jeho života se nemění.

Pojmenování koně

Jméno koně odsouhlasí před jeho registrací šlechtitel UCHS NHK. Jméno koně se může v průběhu života změnit dle níže popsaných pravidel.

Mladý hřebec

Jméno dostane hřebec po narození nebo při označování a popisu hříběte pod matkou.

Je složeno ze jména kmene, tj. otcovské linie na 1. místě, jména matky na 2. místě, římského čísla, tj. "kmenového čísla" otce na 3. místě, pomlčky a arabského čísla, označujícího pořadové číslo hříběte po otci.

Klisna

Pojmenování klisny přísluší majiteli koně. Jména jsou tvořena v souladu s kulturně historickými aspekty vzniku a vývoje plemene a jsou schvalována šlechtitelem UCHS NHK. Jméno dostane klisna po narození, nebo při označování a popisu hříběte pod matkou. Počáteční písmeno je shodné se jménem matky (rodiny). Jméno jednou již dané klisně smí být použito pro jinou klisnu po uplynutí nejméně dvou chovných generací.

Plemenný hřebec

Jméno hřebce je pozměněno při udělení výběru k plemenitbě. Nadále je jméno plemenného hřebce složeno ze jména kmene, tj. otcovské linie na 1. místě, jména matky hřebce na 2. místě, nově ale z římského čísla tzv. "kmenového čísla" na 3. místě, to označuje pořadí hřebce v otcovské linii.

Římská čísla, tj. "kmenová čísla" linií chovných hřebců jsou přidělována od I do L. Po přidělení "kmenového čísla" L, začíná číselná řada od I.

Je-li jméno kmene složeno ze dvou jmen, uvádí se druhé jméno pouze velkým písmenem (např. Siglavi Pakra Favorina I = Siglavi P. Favorina I).

Vydávané doklady

Níže uvedené doklady jsou vystavovány na čistokrevné plemenné koně zapsané v PK STKL a jejich potomstvo, které je řádně zaregistrováno, označeno a evidováno v plemenném registru.

Zootechnické osvědčení viz kapitola 5, (viz příloha č.4, 5, 6, 7)

Karta starokladrubského koně - tento doklad (viz příloha č.3) je vydáván UCHS NHK, a v případě starokladrubského koně je nedílnou součástí průkazu koně. Slouží k záznamům o původu, užitkovosti a plemenné hodnotě, tj. jsou do něj zapisovány výsledky výkonnostních zkoušek, výběr hřebce do plemenitby, zápis klisny do chovu, zaevidování koně jako genetický zdroj (GZ).

Připouštěcí rejstřík – je přidělen držiteli plemenného hřebce k vedení záznamů o plemenitbě dle instrukcí popsanych v tomto rejstříku.

Hlášení změn

Jakékoliv změny je majitel povinen nahlásit UCHS NHK na příslušném tiskopise (hlášení změny).

V případě změny majitele zašle nový majitel s řádně vyplněným hlášením změny, event. s kopií kupní smlouvy, průkaz koně k přepisu majitele na adresu UCHS NHK.

5 ZOOTECHNICKÉ OSVĚDČENÍ

Majitel starokladrubského koně zapsaného v plemenném registru, má právo obdržet spolu s průkazem koně zootechnické osvědčení pro své čistokrevné plemenné zvíře, nebo na zárodečné produkty a embrya čistokrevného plemenného zvířete (vzorové formáty osvědčení jsou uvedeny v přílohách č.4, 5, 6, 7).

Zootechnické osvědčení vystavuje UCHS NHK, je součástí průkazu koně, a tedy je vystaveno do 28 dnů od podání žádosti majitelem.

Za správnost všech údajů uvedených v zootechnickém osvědčení odpovídá majitel koně. Jakékoliv nesrovnalosti musí být neprodleně oznámeny UCHS NHK.

Majitel je rovněž povinen pečlivě uschovat zootechnické osvědčení společně s průkazem koně.

Zootechnické osvědčení ve smyslu potvrzení o původu, dokladu o narození a osvědčení pro obchod s chovným materiálem v rámci EU musí vždy doprovázet čistokrevná plemenná zvířata, nebo jejich zárodečné produkty (sperma, oocyty) a jejich embrya. Zootechnické osvědčení musí obsahovat minimálně tyto údaje:

- I. informaci o tom, že se jedná o čistokrevné plemenné zvíře, nebo zárodečné produkty určené pro obchod, nebo pro vstup do EU a název vydávající organizace
- II. název uznaného chovatelského sdružení, datum a místo vydání
- III. identifikační číslo koně (Universal Equine Life Number) – životní číslo UELN
- IV. jméno koně
- V. datum narození (den, měsíc, rok)
- VI. plemeno
- VII. pohlaví
- VIII. popis výžehů (alternativní metoda ověřování totožnosti), číslo elektronického identifikátoru (čipu)
- IX. jméno, číslo otce a matky, třída matky v plemenné knize, jména předků v dalších generacích
- X. jméno a adresa chovatele, z jehož chovu kůň pochází
- XI. jméno a adresa majitele koně
- XII. datum registrace a údaje registrujícího orgánu (UCHS NHK), podpisy odpovědných osob
- XIII. výsledek ověření původu metodou DNA
- XIV. záznamy o inseminaci, nebo připuštění jsou uvedeny v části II zootechnického osvědčení

Zootechnické osvědčení pro zárodečné produkty a embrya zvířat zapsaných v hlavním oddíle plemenné knihy

V případě spermatu, oocytů a embryí čistokrevného plemenného zvířete, musí zootechnické osvědčení obsahovat nad rámec výše uvedeného: informace umožňující identifikaci produktu, počet pejet/dávek/množství k odeslání, místo a datum odběru, název, adresu a číslo schválení sběrného nebo skladovacího střediska schváleného EU, a jméno a adresu příjemce.

6 CÍL ŠLECHTĚNÍ

Cílem udržovacího šlechtění je zachování plemene a upevňování znaků typických pro starokladrubského koně viz standard plemene. Selektce by neměla být prováděna na úkor genetické diverzity. Rodičovské páry by měly být sestavovány s ohledem na vzájemnou příbuznost, k tomu je možné využít alternativní připařovací plán, individuální konzultace. K chovu by měla být využívána pouze zvířata prostá geneticky podmíněných onemocnění, která pro málopočetnou populaci starokladrubského koně představují značné riziko (IBH).

Přehled žádoucích znaků – standard plemene a nežádoucích znaků starokladrubského koně s ohledem na cíl šlechtění

Ukazatel	žádoucí – standard plemene	nežádoucí
Typ	Dostatečně mohutný galakarosiér	Málo mohutný
KVH hřebci	162 - 174	Mimo standard
KVH klisny	159 - 171	Mimo standard
Rámec	Obdélníkový, střední až velký	Čtvercový, malý
Hlava	Mírně klabonosá, klabonosá, suchá	Bez klabonosu, příliš hrubá, lymfatická
Oko	Tmavé, velké, výrazné	Malé, zapadlé, prasečí, rybí
Krk	Výše až vysoko nasazený, středně dlouhý až delší, dobře osvalený	Příliš krátký, slabý, obrácený
Kohoutek	Méně zřetelný	Příliš výrazný, ostrý
Hřbet	Středně dlouhý až dlouhý, rovný	Příliš krátký / dlouhý, příliš měkký
Bedra	Středně dlouhá až delší, pevná	Kapří, odsazená
Zád'	Středně dlouhá, mírně skloněná, oválná	Krátká, zvláště u klisen příliš úzká
Hrudník	Dostatečně hluboký a široký	Úzký, mělký
Končetiny	Kostnaté, s výraznými klouby	Slabé, lymfatické, s nevýraznými klouby
Kopyta	Dobře utvářená, pevná	Plochá, špalkovitá, nestejného tvaru
Pohyb	Kadencovaný, s vysokou akcí hrudních končetin, prostorný, pravidelný	Plochý, nepravidelný
Temperament	Klidný až živý	Nervózní, apatický
Charakter	Dobrý, ochotně spolupracující	Jakékoliv vady charakteru
Konstituce	Pevná	Jemná, lymfatická, hrubá

Snížení rizika šíření geneticky podmíněného onemocnění

IBH insect bite hypersensitivity = přecitlivělost na hmyzí bodnutí (alergický ekzém/letní vyrážka)

Jedná se o geneticky podmíněné onemocnění, které se u starokladrubských koní vyskytuje. Jeho projevem je svědivost různé intenzity v oblasti hlavy, krku, prsou, břicha, kořene ocasu v období výskytu hmyzu. Důsledkem je narušení žíní a srsti v postižených oblastech, místa odřená do krve bývají postižena sekundární infekcí. Kromě estetické újmy trpí zvíře značnou nepohodou, onemocnění má vliv na psychiku jedince a jeho výkonnost. Zvířata s IBH nejsou vhodná k chovu.

Predispozice k IBH není jednoduše geneticky determinovaná. Výsledky výzkumů, které byly na tuto problematiku zaměřeny, prozatím nevedly k možnosti zavedení genetického testování do praxe. Selektace jedinců je zaměřena na fenotypový projev. Specifikem tohoto onemocnění je, že projevy mají sezónní charakter (období výskytu hmyzu) a v některých letech k projevům nedochází vůbec. U koně může dojít k vymizení projevů i se změnou prostředí. Ke zmírnění projevů vede i zvláštní péče o postižené zvíře. Klinické projevy lze jednoznačně hodnotit až za delší období, jednorázově by je bylo možné zaměnit za projevy z jiných příčin.

V NHK jsou takto postižení jedinci vytříďováni a dle intenzity postižení nabízení k prodeji či úplně eliminováni. Projev onemocnění je u koně zaznamenán do karty starokladrubského koně, která je součástí průkazu koně, s informací, že kůň není vhodný k chovu.

K předkům s projevy tohoto onemocnění, kteří se vyskytují v původech koní v plemenitbě NHK, je při sestavování připravného plánu přihlíženo. Postižení jedinci nejsou do plemenitby zařazováni.

7 SELEKCE

Selektace na základě kontroly užitečnosti, výkonnosti a zdraví

Kontrola užitečnosti zahrnuje vlastnosti produkční – růst a vývin, vlastnosti reprodukční – samčí a samičí plodnost, dlouhověkost, kontrolu zdraví a jeho dědičnost. U čtyřletých starokladrubských koní je prováděn lineární popis, který je průběžně vyhodnocován. Právě zaznamenaná data lineárního popisu jsou natolik četná, že je lze využít pro výstupy vystihující **plemennou hodnotu** plemenných hřebců.

Kontrola výkonnosti zahrnuje výkonnostní zkoušky starokladrubských hřebců a klisen. Sledovány jsou sportovní výsledky starokladrubských koní, nejvíce zastoupen je sport spřežení.

Kontrola zdraví - zdravotní stav a záznamy o zdraví koně jsou chovateli sledovány a vedeny dle jejich vlastního uvážení, avšak minimálně s ohledem na platnou legislativu v této oblasti. Kontrola zdravotního stavu je u koní NHK prováděna každodenně u všech kategorií. Při zdravotních obtížích, které nejsou slučitelné s využitím koně pro reprodukci, je takový kůň v případě chronických problémů vytříděn komisionálně v rámci třídění, v případě akutních problémů je o koni rozhodnuto neodkladně, vždy na podkladě veterinární zprávy a doporučení veterinárního lékaře. Pro každého koně v NHK je vedena zdravotní karta.

Pokud se jedná o produkci kvalitních chovných zvířat, prověřených výkonnostními zkouškami, je předpokladem uvažovaná šlechtitelská práce a tvrdá selektace, prováděná na základě všech dostupných informací o zvířeti.

Systém selektace je pro populaci koní NHK velmi propracovaný a kontinuálně udržovaný. Cílem je získat o každém koni co nejvíce informací, postradatelné koně co nejdříve uvolnit k prodeji, kvalitní jedince připravit k výkonnostním zkouškám a začlenit je do chovného stáda. To je naprostou nutností z hlediska provozní kapacity hřebčína. Chov starokladrubského koně a držení standardního počtu koní bílé a vrané varianty je základním posláním NHK, proto je selektace zvířat naprosto zásadní a na chovná zvířata jsou kladeny vysoké nároky.

Selekce je u starokladrubského koně prováděna na následujících úrovních:

Hodnocení typu a exteriéru hříběte při registraci

U každého hříběte je při registraci, tj. před odstavem, osobou provádějící registraci hodnocen plemenný typ (hodnotí se známkou 1 – 5) a exteriér a korektnost fundamentu (hodnotí se známkou 1 – 5), poznamenány jsou případné vývojové vady, onemocnění, výrazné vady exteriéru.

Hodnocení hříbat se provádí pětibodovou stupnicí (i s využitím 0,5 bodu) s následujícím vyjádřením:

- nedostatečný	1 bod
- podprůměrný	2 body
- průměrný	3 body
- nadprůměrný	4 body
- vynikající	5 bodů

Hodnocení typu a exteriéru mladého koně v odchovu NHK – třídění STKL koní NHK

Mladý kůň v odchovu NHK je dvakrát ročně při jarním a podzimním třídění starokladrubských koní hodnocen jednou známkou (1 – 5) za plemenný typ, exteriér (včetně růstu dle růstového pásma pro KVH) a korektnost fundamentu. Toto hodnocení provádí tříčlenná komise. Kůň může být pro nedostatečný typ, vady exteriéru, vývojové vady, onemocnění vytríděn. Ze třídění je pořízen zápis. Vytríděný kůň je uvolněn k prodeji.

Předvýběr mladého koně pro přípravu k VZ – specifické pro NHK

Vybraní mladí koně, před zařazením do výcviku, jsou v rámci třídění tříčlennou komisí určeni pro přípravu k výkonnostním zkouškám. Ostatní koně z daného ročníku jsou vytríděni a uvolněni k prodeji. Důvod k vytrídění koně je obsahem zápisu ze třídění.

Lineární popis

Starokladrubští koně jsou předvedeni k lineárnímu popisu při účasti ve výkonnostních zkouškách, při zápisu do plemenitby.

U starokladrubských koní v majetku NHK je lineární popis standardně prováděn ve věku 4 let.

Formulář popisu znaků lineárního popisu se skládá z pěti částí:

- *základní míry*
- *popis znaků lineárního popisu*
- *celkové hodnocení tělesné stavby*
- *seznam a charakteristika vad tělesné stavby*
- *popis barvy a odznaků*

Systém uložení a zpracování údajů lineárního popisu je veden v písemné formě a duplicitně v elektronické databázi. Znaky lineárního popisu jsou vyhodnocovány u plemeníků s dostatečným počtem potomstva.

Výkonnostní zkoušky

Úspěšné absolvování výkonnostních zkoušek je předpokladem pro výběr hřebce do plemenitby a zápis klisny do chovu a do vyšších tříd hlavního oddílu plemenné knihy.

Výkonnostní zkoušky pro starokladrubské hřebce a klisny jsou popsány v samostatné kapitole VÝKONNOSTNÍ ZKOUŠKY.

Udělení výběru hřebci

Na žádost majitele je hřebci udělen výběr k plemenitbě tříčlennou výběrovou komisí, jmenovanou z řad členů Chovatelské komise Radou PK. O udělení výběru hřebci je pořízen zápis (viz příloha č.9), přílohou zápisu je pětigenerační původ hřebce, protokol základní testace DNA (stanovení genetického typu), lineární popis, výsledný protokol spermatologického vyšetření, výsledky VZ.

Hřebec je následně zapsán do Ústředního registru plemeníků (ÚRP) a je mu přiděleno pořadové číslo v ÚRP. K tomu je třeba předložit protokol základní testace DNA (stanovení genetického typu), hřebec musí mít ověřen původ metodou DNA.

Majiteli hřebce je vydán připouštěcí rejstřík k evidenci plemenitby.

Rada PK je oprávněna v odůvodněných případech hřebci výběr k plemenitbě odebrat, o tom je majitel hřebce písemně informován. Hřebec je poté evidován v plemenném registru, jméno plemenného hřebce s kmenovým číslem mu zůstává doživotně.

Hodnocení plemenných koní NHK – třídění STKL koní NHK

Plemenní hřebci a chovné klisny v majetku NHK jsou v rámci třídění dvakrát ročně shlednuti tříčlennou komisí. Ze strany NHK mohou být koně navrženi k vytřídění (pozornost je věnována především reprodukčním vlastnostem a kvalitě potomstva). Vytřídění plemenného koně musí být komisí schváleno, důvod k vytřídění je popsán v zápisu.

8 VÝKONNOSTNÍ ZKOUŠKY

Předpokladem pro zápis hřebců a klisen do hlavního oddílu plemenné knihy (vyjma 2.PPK) je úspěšné absolvování výkonnostních zkoušek, kterým předcházeli přiměřený výcvik.

Zkušební řád

UCHS NHK zabezpečuje konání výkonnostních zkoušek.

Zkoušky výkonnosti starokladrubsých hřebců a klisen jsou dvoudenní.

Posouzení celkového tělesného vývinu podle růstového standardu musí být provedeno k datu zařazení do zkoušek výkonnosti.

V roce konání zkoušek výkonnosti musí být hřebci a klisny starokladrubského plemene nejméně 4letí.

Původ musí odpovídat požadavkům Řádu PK.

Hřebci a klisny zařazení do výcviku k výkonnostním zkouškám musí být zdraví. V případě sporných otázek je při předvedení koní k VZ přizván veterinární lékař.

Kůň přihlášený do zkoušek výkonnosti musí být okován alespoň na předních končetinách.

Výkonnostní disciplíny C4 a C5 může kůň absolvovat v jednospréží či dvojspréží, kde druhým koněm může být i kůň, který není v rámci VZ hodnocen (učitel).

Pro zkoušky výkonnosti jsou předepsány:

korektní jezdecký úbor a korektní uzdění, sedláni a postroj vhodné pro danou disciplínu (viz pravidla jezdeckého sportu).

Všechny posuzované znaky, vlastnosti a zkušební disciplíny při výcviku a zkouškách výkonnosti jsou zahrnuty do závěrečného hodnocení, největší význam má: typ a pohlavní výraz, exteriér, mechanika pohybu a výkonnost.

Všechny znaky a užitkové vlastnosti se hodnotí desetibodovou stupnicí (možno hodnotit i na 0,5 body).

Projev znaku je slovně vyjádřen následovně:

- nedostatečný	1 - 2 body
- podprůměrný	3 - 4 body
- průměrný	5 - 6 bodů
- nadprůměrný	7 - 8 bodů
- vynikající	9 - 10 bodů

Preference jednotlivých znaků je určena významovým součinitelem.

Systém, struktura a významnost posuzovaných znaků, vlastností a zkušebních disciplín při zkouškách výkonnosti (viz Tabulka 1).

Výsledková listina výkonnostních zkoušek obsahuje údaje: jméno a číslo koně, datum narození, barva, otec, matka, základní tělesné míry a hmotnost, body za jednotlivé disciplíny, celkový počet bodů a umístění.

Tabulka 1

Posuzovaný znak, vlastnost, zkušební disciplína			Dílčí významové součinitele	Celkový významový součinitel
Typ a pohlavní výraz (A)				3
Exteriér (B)				2
hlava			1	
krk			1	
hřbet a bedra			1	
hrudník			1	
záď			1	
končetiny hrudní			1	
končetiny pánevní			1	
celkový soulad			1	
Exteriér celkem			8	
Výkonnost (C)				3
Výcvik (C1)				0.5
temperament			3	
charakter:	ve stáji	1		
	pod sedlem	1		
	v zápřeži	1		
	při kování	1		
celkem			4	
konstituce			4	
krmitelnost			1	
učenlivost			4	
Výcvik celkem	16			
Příježděnost (C 2)				1
příježděnost			1	
celkový dojem			1	
celkem			2	
Mechanika pohybu (C3)				2
krok			1	
klus			1	
cval			1	
celkem			3	
Maraton (C4)				1
Ovladatelnost spřežení (C5)				1
drezurní zkouška (C5a)			1	
parkur spřežení (C5b)			1	
celkem			2	
Zkouška spolehlivosti v tahu (C6)				2
první zabrání			1	
druhé zabrání			1	
třetí zabrání			1	
celkem			3	
Celkem za C1, C2, C3, C4, C5 a C6			7.5	

Typ a pohlavní výraz (A)

Typ se posuzuje vzhledem k plemenné příslušnosti na základě charakteristiky plemene stanovené chovným cílem. Přihlíží se k typové diferenciaci podmíněné pohlavním dimorfismem.

Exteriér (B)

V rámci exteriéru se hodnotí hlava, krk, hřbet a bedra, hrudník, záď, končetiny hrudní, končetiny pánevní, celkový soulad. Končetiny jsou hodnoceny včetně kopyt. V rámci hodnocení celkového souladu je hodnocena harmonie tělesné stavby společně s ušlechtilostí včetně rámce při respektování chovného cíle.

Exteriér je možné nejvýše jednou přehodnotit u koně, který poprvé absolvoval výkonnostní zkoušky ve věku 4 – 6 let.

Výkonnost (C)

Celková výkonnost koně je hodnocena jednak ve výcviku, dále v disciplínách zkoušek výkonnosti (příježděnost, mechanika pohybu, maraton, ovladatelnost spřežení a zkouška spolehlivosti v tahu v samotě viz tabulka 1 - C1, C2, C3, C4, C5, C6).

Výcvik (C1)

Známky za výcvik stanoví vedoucí výcviku nebo majitel na základě posuzování uvedených užitkových vlastností v rámci celého výcviku.

Při zkouškách výkonnosti může být podle projevu hřebce a klisny provedena příslušnou komisí korekce známek za výcvik udělených vedoucím výcviku nebo majitelem.

Příježděnost (C2)

Pro posouzení této disciplíny absolvují koně individuálně předepsanou drezurní úlohu na obdélníku 20 m x 60 m, nebo 20 m x 40 m (viz příloha VZ 1) dle podmínek.

Mechanika pohybu (C3)

Je posuzována komisí v průběhu celých zkoušek výkonnosti. Je hodnocen takt, prostornost, pružnost, akce a kadence a způsob předvádění končetin ve všech chodech.

Maraton (C4)

V rámci této disciplíny absolvují koně v páru nebo v jednospreží v lehké zápřeži terénní jízdu s předepsaným počtem a délkou krokových a klusových úseků, včetně stanovených rychlostí a překážek (viz příloha VZ 4).

Ovladatelnost spřežení (C5)

Posuzuje se při předvedení drezurní úlohy a parkuru spřežení pro dvojspreží nebo jednospreží.

Koně absolvují předepsanou drezurní úlohu (C5a) a ihned návazně předepsaný parkur (C5b) na vymezené ploše 100 m x 40 m.

Každý kůň ve spřežení se hodnotí samostatně, jednou známkou za drezurní úlohu (viz příloha VZ 2) a jednou známkou za parkur spřežení (viz příloha VZ 3).

Zkouška spolehlivosti v tahu v samotě (C6)

Provádí se v jednospreží v saních. Kůň v chomoutu je veden na opratích. Hmotnost saní plus břemene se rovná min. patnácti procentům relativní tažné síly koně (tj. cca 1/3 hmotnosti koně). Zkouška probíhá na 100 m dlouhé pískové dráze s rovným povrchem, na které kůň podle pokynů zkušební komise třikrát zastaví a zabere. Po třetím odepření tahu je kůň ze zkoušky vyřazen.

V disciplíně se hodnotí poslušnost koně, klidné a plynulé zabírání a styl tahu. Každý zátah se boduje individuálně. Znamka charakterizuje všechny posuzované ukazatele.

Podmínkou úspěšného absolvování zkoušek výkonnosti starokladrubského koně je hodnocení min. 5 body u typu (A) a exteriérových znaků (B) a min. 4 body u každého užitkového znaku viz tab.1 (C1, C2, C3, C4, C5, C6).

Koně mohou v případě zranění při zkouškách výkonnosti opakovat celé zkoušky výkonnosti nebo jen disciplíny, které neabsolvovali.

Při dokončení zkoušek výkonnosti a nesplnění limitu v jedné z výkonnostních disciplín (C2, C3, C4, C5, C6) mohou koně opakovat tuto disciplínu ve stanovených termínech, v případě opravy mechaniky pohybu (C3), která je posuzována v průběhu celých zkoušek výkonnosti, je nutné absolvovat dílčí výkonnostní disciplíny (C2, C5) a kůň je komisi znovu předveden v pohybu na ruce.

Příloha VZ 1 - drezurní úloha – příjezděnost (C2)

Potřebná doba ke splnění této úlohy je asi 5 minut.

Číslo úlohy a označení	Cvik
1. A	vjezd krokem
2. X	stát, pozdrav, krokem vchod
3. C	na pravou ruku, pracovní klus lehký, 1x kolem
4. MXK	po diagonále změnit směr
5. A	velký kruh, 1x kolem
6. A	na kruhu pracovní cval, 1x kolem
7. A	přímo vpřed, na dlouhé stěně několik kroků ruch prodloužit
8. C	pracovní klus lehký
9. HXF	po diagonále změnit směr, ruch prodloužit
10. F	pracovní klus lehký
11. A	velký kruh, 1x kolem
12. A	na kruhu pracovní cval, 1x kolem
13. A	přímo vpřed, na dlouhé stěně několik kroků ruch prodloužit
14. C	pracovní klus lehký
15. MF	na dlouhé stěně naznačit prodloužení
16. A	krok
17. KXM	prodloužený krok na diagonále na volné otěži
18. MC	střední krok
19. C	pracovní klus lehký
20. A	ze středu
21. X	stát, pozdrav, odchod krokem na volné otěži
22. C	odchod z obdélníku

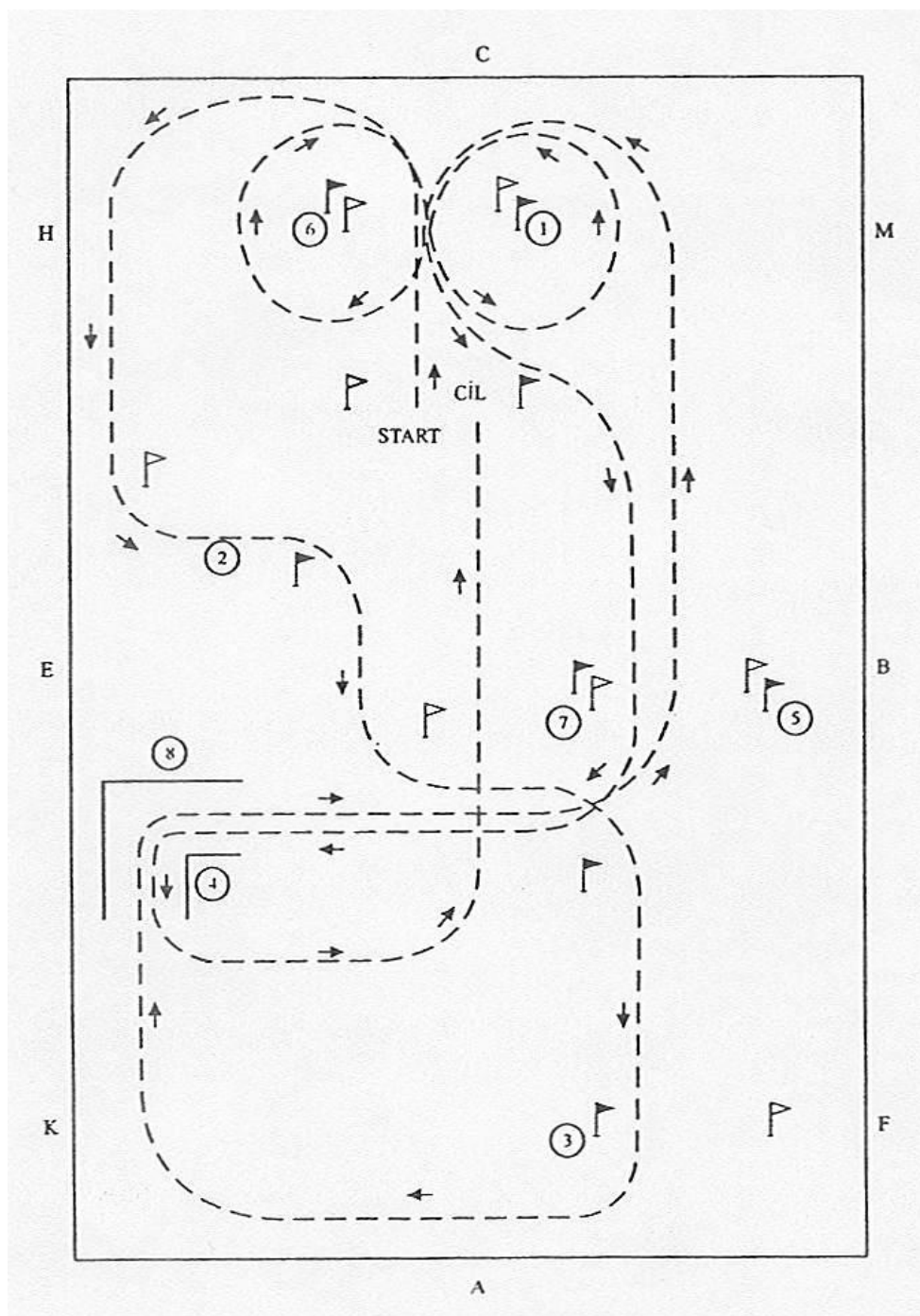
Příloha VZ 2 – ovladatelnost spřežení - drezurní úloha (C5a)

Číslo úlohy a označení	Cvik	Kritéria
1. A X	vjezd v pracovním klusu stát, pozdrav	vedení na přímé čáře zastavení na pomůčkách klid
2. XGCM	pracovní klus	přechod, kmih, pravidelnost
3. MXK KAF	klus prodloužit pracovní klus	přechod, prostornost pravidelnost
4. FXH HCM	klus prodloužit pracovní klus	přechod, prostornost pravidelnost
5. MXK	krok	přechod, pravidelnost, kmih
6. KAF	pracovní klus	shromáždění, pravidelnost
7. FXH	krok	přechod, pravidelnost, kmih
8. CMBFAD	pracovní klus	pravidelnost, kmih
9. D DX	kruh vpravo Ø 20 m, pak ihned vlevo Ø 20 m pracovní klus	postavení, rytmus
10. X	stát, nehybnost 10 s pracovním klusem vchod	nehybnost, poslušnost na pomůcky pravidelnost, přímost
11. G	stát, pozdrav opuštění obdélníku krokem v A	

Příloha VZ 3 - ovladatelnost spřežení – parkur (C5b)

Přímo na ploše drezurního obdélníku (100 m x 40 m) je vytyčeno 8 průjezdů o šíři branek cca 150 cm. Šíře rohové ulice je 5 až 6 m (viz obrázek).

Plánek parkuru spřežení pro zkoušku C5b.

1 - průjezd

2 - slalom

3 - průjezd

4 - rohová ulice

5 - průjezd

6 - osmička

7 - průjezd

8 - rohová ulice

Příloha VZ 4 – maraton (C4)

Dráha maratonu měří celkem 10.000 m, skládá se z pěti úseků:

Úsek	dráha (m)	chod	rychlost (km/hod – m/min)	čas. limit (min)	překážky
I	3.000	klus	14 – 230	13	0
II	1.000	krok	6 – 100	10	0
III	3.000	klus	15 – 250	12	0
IV	1.000	krok	6 – 100	10	0
V	2.000	klus	14 – 230	9	5

Typy překážek v maratonu (úsek V)

Překážka č. 1 - průjezd v šířce 3 m mezi dvěma masivními předměty vzbuzujícími respekt (vozy, velké bedny, metry dřeva, ohrady apod.)

Překážka č. 2 - vyjetí terénní nerovnosti (převýšení 3 m, sklon 30°- 45°)

Překážka č. 3 - sjetí těže nerovnosti

Překážka č. 4 - přejetí mostku (šířka 3 m, délka 6 m, 20 cm nad zemí)

Překážka č. 5 - projetí vodou (hloubka 20 - 50 cm, šířka 4 - 6 m)

Při projíždění překážek je druh chodu libovolný.

Hodnocení maratonu

a) Absolvování maratonu se hodnotí komplexně, tj. chování a výkon každého koně v celém maratonu je hodnocen jednou známkou (rozsah stupnice 0 až 10 bodů).

b) Penalizace

1. Nedodržení stanoveného chodu (za vyšší chod) - za každých 10 sekund trvání se strhává 0,25 trestného bodu z možných 10 b. Každý kůň ve spřežení se hodnotí individuálně.
2. Překročení stanoveného času (překročení času kteréhokoliv úseku maratonu) - za každých 30 sekund překročení se strhne 0,5 trestného bodu.
3. Neposlušnost, odepření pohybu
 - první zastavení nebo vybočení 0,5 trestného bodu
 - druhé zastavení nebo vybočení u těže překážky 1 trestný bod
 - třetí zastavení nebo vybočení u těže překážky 2 trestné body
 - čtvrté zastavení nebo vybočení u těže překážky se hodnotí vyloučením

Za chybu na překážce (vybočení, odepření poslušnosti atd.) se přidělují trestné body každému koni individuálně podle míry zavinění.

Součet trestných bodů z části b) se odečte od přidělených bodů v části a) a výsledek je hodnocením maratonu (C4).

V případě vážné poruchy postrojování koní nebo poruchy kočáru během maratonu je sledovaný čas v příslušném úseku maratonu po dobu opravy přerušen přítomným komisařem.

Na každé spřežení určí předseda komise 1 komisaře, který v jednotlivých úsecích maratonu na stopkách sleduje čas a zaznamenává neposlušnosti a překročení času a uděluje trestné body. Po dokončení maratonu se bodově vyhodnotí individuálně každý kůň.

9 POUŽITÍ REPRODUKČNÍCH METOD

Šlechtitelský program umožňuje přirozenou plemenitbu, inseminaci a embryotransfer včetně oplodnění in vitro. Technika klonování a genetické modifikace není v plemenitbě STKL koní povolena. Klony, geneticky modifikované organismy a jejich potomci se nesmí zapisovat do plemenné knihy a nesmí se účastnit šlechtitelského programu.

10 GENETICKÝ ZDROJ STAROKLADRUBSKÝ KŮŇ

Starokladrubský kůň je původním českým plemenem koní, které svým významem překračuje hranice České republiky. Toto plemeno je zařazeno do Národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů hospodářských zvířat. Plemeno je dobře přizpůsobeno specifickým podmínkám prostředí, má jedinečné vlastnosti a vysokou kulturní a historickou hodnotu.

Starokladrubský kůň má jedinečné exteriérové vlastnosti – klabonos, výrazné tmavé oko, dobré osvalení. Tělesná stavba umožňuje vysokou akci končetin a tím vznosné chody, které tohoto koně předurčovaly pro ceremoniální službu na císařských a královských dvorech. Výsledkem systematické selekce je velmi dobrý charakter a ochota ke spolupráci s člověkem. I při své mohutnosti je velmi dobře pohyblivý a obratný. Díky krvi koní z Iberského poloostrova má starokladrubský kůň velmi dobrou konverzi, je dlouhověký.

Cílem je uchování původního typu a udržení specifických vlastností plemene a genetické variability prostřednictvím udržovacího šlechtění. Připarování v genetickém zdroji je komplikováno tím, že se jedná zpravidla o malou populaci, kde hrozí nebezpečí příbuzenské plemenitby s možnou inbrední depresí a náhodným genetickým driftem.

Zásadní je:

- sestavovat rodičovské páry, pokud možno nepříbuzné anebo vykazující minimum koeficientu příbuznosti
- zajistit konstantní velikost skupin (otcovských kmenů a mateřských rodin), selekci směřovat k optimálnímu poměru genů kmenů a rodin

Jako genetický zdroj plemene je vybírána a kontinuálně obměňována část populace, která reprezentuje maximálně možnou šíři genetické diverzity, nezbytnou pro uchování a další vývoj plemene.

Jedinci zaevidovaní jako GZ jsou součástí šlechtitelského programu.

Zařazení vlastníka genetického zdroje do Národního programu - Národní program je nediskriminační a otevřený, jeho účastníky mohou být fyzické i právnické osoby a veřejnoprávní organizace, uchovávající genetický zdroj.

Chovatel se předem seznámí s dokumentem metodika uchování genetického zdroje daného plemene (viz příloha č.8) a předem zváží své technologické možnosti, personální kapacity a další okolnosti nezbytné pro komplexní dodržování této metodiky. Technologie, ustájení a výživa zvířat musí odpovídat požadavkům na plnou realizaci a manifestaci genofondu.

11 ŘÁD PLEMENNÉ KNIHY, PLEMENNÁ KNIHA A JEJÍ ČLENĚNÍ, PODMÍNKY ZÁPISU

Účelem PK je podrobně definovat podmínky zápisu majitelů a zvířat účastnících se schváleného šlechtitelského programu do plemenné knihy.

Forma vedení plemenné knihy a údaje evidované v plemenné knize

Vedením plemenné knihy je pověřeno UCHS NHK. Plemenná kniha je vedena elektronicky. Písemné podklady s prakticky veškerými údaji, které jsou do plemenné knihy vkládány, jsou uchovávány.

V plemenné knize jsou evidovány minimálně následující údaje:

- I. identifikační číslo koně (životní číslo UELN)
- II. u plemenných hřebců pořadové číslo v Ústředním registru plemeníků
- III. jméno
- IV. datum narození (den, měsíc, rok)
- V. plemeno
- VI. pohlaví
- VII. základní barva a popis odznaků, výžehů, číslo elektronického identifikátoru (čip)
- VIII. identifikační nebo základní číslo a jméno otce a matky (pětigenerační původ koně)
- IX. jméno a adresa chovatele, z jehož chovu zvíře pochází
- X. jméno a adresa majitele – aktuální stav (změny majitele)
- XI. datum zápisu do plemenné knihy (event. datum a důvod vyřazení z plemenné knihy)
- XII. zařídění v plemenné knize
- XIII. datum zaevidování koně jako genetický zdroj
- XIV. výsledek ověření původu metodou DNA
- XV. u plemenných hřebců a vybraných koní stanovení genetického typu
- XVI. výsledky výkonnostních zkoušek
- XVII. reprodukční záznamy, údaje o potomstvu
- XVIII. základní tělesné míry
- XIX. lineární popis

Sídlo plemenné knihy

Plemenná kniha původu je vedena v sídle Národního hřebčína Kladruby nad Labem, Kladruby nad Labem 1, 533 14 v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1012, ze dne 8. června 2016, o zootechnických a genealogických podmínkách pro plemenitbu čistokrevných plemenných zvířat, hybridních plemenných prasat a jejich zárodečných produktů v Unii, pro obchod s nimi a pro jejich vstup do Unie, o změně nařízení (EU) č. 652/2014 a směrnic Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a o zrušení některých aktů v oblasti plemenitby zvířat (dále jen „nařízení o plemenných zvířatech“).

Plemenná kniha a členění plemenné knihy

Plemenná kniha se funkčně dělí na:

A. Registr majitelů

V tomto registru jsou evidováni všichni majitelé, kteří vlastní starokladrubské koně zapsané v plemenné knize. Evidování jsou majitelé – členové PK.

B. Plemenný registr (PR)

Potomstvo čistokrevných plemenných zvířat je na základě registrace pověřeným pracovníkem UCHS NHK, jejíž součástí je identifikace a označení zvířete, vedeno v plemenném registru, a to až do doby případného svého zápisu do hlavních oddílů PK.

C. Přípouštěcí registr

Slouží k evidenci záznamů o reprodukci hřebců a klisen, včetně inseminace, produkce a transferu embryí.

D. Vlastní plemenná kniha

Vlastní plemenná kniha se vnitřně člení na:

Hlavní oddíl PK hřebců - Hlavní plemenná kniha hřebců (HPKH)

Hlavní oddíl PK klisen, který obsahuje třídy:

třída A. Hlavní plemenná kniha klisen (HPKK)

třída B. Plemenná kniha klisen (PKK)

třída C. První pomocná plemenná kniha klisen (1.PPKK)

třída D. Druhá pomocná plemenná kniha klisen (2.PPKK)

Podmínky zápisu čistokrevného plemenného hřebce do hlavního oddílu plemenné knihy

Do hlavního oddílu plemenné knihy může být zapsán pouze čistokrevný plemenný starokladrubský hřebec evidovaný v plemenném registru, mající vystavený průkaz koně a zootechnické osvědčení.

Otcové a otcové matek v přímé mateřské linii do 5. generace předků, v rodokmenech plemenných hřebců, přísluší k PK starokladrubského koně.

Plemenným hřebcem může být pouze bělouš nebo vraník.

Hlavní oddíl PK hřebců - Hlavní plemenná kniha hřebců (HPKH)

Podmínkou pro zápis hřebce do HPKH je úspěšné absolvování výkonostních zkoušek:

- typ, exteriér, výkonnost a mechanika pohybu musí být hodnoceny minimálně 7 body

- individuální hodnocení ostatních užitkových znaků nesmí být nižší než 5 bodů

Hřebec musí splňovat standard plemene pro KVH.

Hřebci byl udělen výběr k plemenitbě a bylo mu přiděleno číslo ÚRP.

Výjimečně, po odsouhlasení Radou PK, může být do HPKH zapsán i hřebec bez zkoušek výkonnosti, resp. hřebec nesplňující podmínky pro zápis do hlavní plemenné knihy hřebců, je-li jeho přínos populaci mimořádný, např. zařazení nezbytné pro zachování kmene. O zápis hřebce do HPKH a udělení výběru k plemenitbě žádá majitel Radu PK písemně, s udáním důvodu.

Podmínky zápisu čistokrevné plemenné klisny do hlavního oddílu plemenné knihy

Chovnou klisnou může být pouze čistokrevná plemenná starokladrubská klisna evidovaná v plemenném registru, mající vystavený průkaz koně a zootechnické osvědčení.

Otcové a otcové matek v přímé mateřské linii do 5. generace předků, v rodokmenech chovných klisen HPKK a PKK, přísluší k PK starokladrubského koně.

Otcové a otcové matek v přímé mateřské linii do 3. generace předků, v rodokmenech chovných klisen 1.PPKK a 2.PPKK, přísluší k PK starokladrubského koně.

Na žádost majitele je klisna pracovníkem UCHS NHK zapsána do chovu do příslušné třídy PK o čemž je pořízen zápis (viz příloha č.10), přílohou zápisu je lineární popis klisny.

Třída A. Hlavní plemenná kniha klisen (HPKK)

Podmínkou pro zápis klisny do HPKK je úspěšné absolvování výkonnostních zkoušek:

- typ, exteriér, výkonnost a mechanika pohybu musí být hodnoceny minimálně 7 body
- individuální hodnocení ostatních užitkových znaků nesmí být nižší než 5 bodů

Klisna musí splňovat standard plemene pro KVH.

Třída B. Plemenná kniha klisen (PKK)

Podmínkou pro zápis klisny do PKK je úspěšné absolvování výkonnostních zkoušek:

- typ, exteriér, výkonnost a mechanika pohybu musí být hodnoceny minimálně 6 body
- individuální hodnocení ostatních užitkových znaků nesmí být nižší než 5 bodů

Klisna musí splňovat standard plemene pro KVH.

Třída C. První pomocná plemenná kniha klisen (1.PPKK)

Podmínkou pro zápis klisny do 1.PPKK je úspěšné absolvování výkonnostních zkoušek:

- hodnocení jednotlivých vlastností a znaků na výsledkové listině VZ nesmí být nižší než 4 body

Klisna nemusí splňovat standard plemene pro KVH.

Třída D. Druhá pomocná plemenná kniha klisen (2.PPKK)

Hranice pro kvantitativní hodnocení typu, exteriéru a výkonnosti není stanovena. Klisny nemusí absolvovat výkonnostní zkoušky.

Klisna nemusí splňovat standard plemene pro KVH.

Klisna musí být majitelem předvedena k zápisu do 2.PPKK, jehož součástí je hodnocení typu a exteriéru, lineární popis. Taková klisna je do 2.PPKK nejčastěji zapsána v rámci registrace vlastního hříběte, aby bylo možné zaznamenávat reprodukční aktivitu této klisny a vést záznamy o původu hříběte.

Klisna příslušející k 2.PPKK, může být zapsána do vyšší třídy PK na základě úspěšného absolvování VZ.

12 RADA PLEMENNÉ KNIHY

Za účelem vedení plemenné knihy je ze strany UCHS NHK zřízena Rada plemenné knihy (RPK), viz Jednací řád.

V osmičlenné RPK jsou zastoupeni:

- předsedou je automaticky ředitel/ka Národního hřebčína Kladruby nad Labem
 - stálým členem je osoba pověřená UCHS NHK spravováním PK - šlechtitel
 - 2 zástupci Národního hřebčína Kladruby nad Labem, které jmenuje/odvolává ředitel NHK
 - 4 zástupci privátních chovatelů, kteří jsou dle potřeby voleni Shromážděním majitelů – členů PK
- Rada PK je usnášeníschopná při účasti nadpoloviční většiny členů. V případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy.

Rada PK stanovuje a schvaluje metodické a organizační postupy šlechtění populace (ŠP), včetně zásad vedení a řízení PK (Řád PK), kontroluje jejich plnění a je oprávněna udělovat výjimky v rozsahu stanoveném Řádem PK.

RPK rozhoduje v případě porušení povinností v rámci ŠP a ŘPK, projednává a řeší mimořádně nastalé situace.

Rada PK navrhuje podmínky pro uznání a zaevidování hřebců a klisen jako genetický zdroj.

Rada PK řeší písemné odvolání chovatelů vůči rozhodnutí chovatelské a výběrové komise.

Chovatelská komise

Do chovatelské komise jsou Radou plemenné knihy vybíráni odborníci a chovatelé s dlouholetou praxí, kterým přísluší posuzování exteriéru a interiéru u hřebců a klisen, včetně jejich potomstva, hodnocení koní při zkouškách výkonnosti, výběr hřebců do plemenitby.

Z řad členů chovatelské komise jmenuje Rada PK pro jednotlivé chovatelské akce tříčlennou komisi, resp. pětičlennou pro VZ hřebců, a určí předsedu komise a rovněž náhradníka. Posuzování provádí komise v souladu s ŠP a ŘPK. Z každé akce se pořizuje zápis podepsaný členy komise. Při výběru hřebce do plemenitby pracuje tříčlenná **výběrová komise**, pořízen je individuální zápis o každém hřebci, podepsaný členy komise, jeho kopii obdrží majitel hřebce.

13 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ ŘÁDU PLEMENNÉ KNIHY A ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU

Za kontrolu dodržování ŠP a ŘPK odpovídá Rada plemenné knihy.

Kontrola správnosti a úplnosti vydávaných dokladů je prováděna při jejich vydávání a je stvrzena podpisem zodpovědného pracovníka.

Na základě povinnosti stanovené plemenářským zákonem, který ukládá uznanému chovatelskému sdružení povinnost každoročně hodnotit průběh a výsledky šlechtění plemene, UCHS NHK předkládá zprávu, která informuje o stavu a vývoji plemene a realizaci jeho selekčního programu a také o výsledcích reprodukce. Každoroční vyhodnocení šlechtitelského programu je pod názvem **Výsledky chovu** zveřejněno na webu NHK.

NHK prostřednictvím svých stránek www.nhkladruby.cz pravidelně informuje o své propagační činnosti a prezentaci plemene na výstavách a přehlídkách.

14 FINANČNÍ ŘÁD PLEMENNÉ KNIHY

Finanční řád plemenné knihy schvaluje Rada PK, výše poplatků je stanovena s roční platností a zveřejněna na webu NHK.

Zpoplatněny jsou tyto úkony a chovatelská dokumentace:

- zápis klisny do PK
- označení a registrace hříběte pod klisnou
- označení koně elektronickým identifikátorem (aplikace čipu)
- zápis hřebce do HPKH po udělení výběru
- výběr hřebce na příslušný rok (vč. vybavení rejstříkem)
- vyhotovení a ověření Karty starokladrubského koně
- vyhotovení duplikátu Karty starokladrubského koně
- vyhotovení duplikátu připouštěcího lístku
- změna majitele, nebo jiná změna v průkazu koně
- aktualizace popisu koně na žádost majitele
- zápis klisny do PK – mimo termín výkonnostních zkoušek
- zápisné k výkonnostním zkouškám
- vyhotovení ZO
- roční členský příspěvek „majitel – člen PK“

Při změně majitele nebo jiné změně v průkazu koně, je tento průkaz koně zaslán zpět majiteli na dobírku, ta zahrnuje kromě výše poplatku v ceníku uvedené částky i manipulační poplatek a poštovné.

Služby vyžadované mimo plánované chovatelské akce budou zpoplatněny dohodou.

PŘÍLOHY:

1. Růstová pásma starokladrubských koní
2. Řád výžehů
3. Karta starokladrubského koně
4. Zootechnické osvědčení pro obchod s čistokrevnými plemennými koňovitými – stkl
5. Zootechnické osvědčení pro obchod se spermatem – stkl
6. Zootechnické osvědčení pro obchod s oocyty - stkl
7. Zootechnické osvědčení pro obchod s embryi - stkl
8. Metodika uchování genetického zdroje zvířat - stkl
9. Zápis o udělení výběru starokladrubskému hřebci k plemenitbě
10. Zápis čistokrevné plemenné starokladrubské klisny do hlavního oddílu plemenné knihy

ZKRATKY:

ERU	rekurentní uveitida koní - měsíční slepota koní
GZ	genetický zdroj
IBH	insect bite hypersensitivity = přecitlivělost na hmyzí bodnutí (alergický ekzém/letní vyrážka)
MZe ČR	Ministerstvo zemědělství ČR
NHK	Národní hřebčín Kladruhy nad Labem
PCH	privátní chov
PK	plemenná kniha
PK STKL	plemenná kniha starokladrubského koně
PR	připouštěcí registr
RPK	Rada plemenné knihy
ŘPK	Řád plemenné knihy
STKL	starokladrubský kůň
ŠP	šlechtitelský program
UCHS	uznané chovatelské sdružení
ÚRP	ústřední registr plemeníků
VZ	výkonnostní zkoušky